

ARTYKUŁ (698) *sb m*

-ty- (593), -ti- (93); -k- (612), -c- (73); skróty (14).

a jasne.

sg N artykuł (167). $\diamond$ *G* artykułu (67). $\diamond$ *D* artykułowi (6). $\diamond$ *A* artykuł (40). $\diamond$ *I* artykuł(e)m (2). $\diamond$ *L* artykule (50). $\diamond$ *pl N* artykuły (51). $\diamond$ *G* artykułów (74); -ów (30), -(o)w (44). $\diamond$ *D* artykułóm (14); -óm (5), -om (4), -(o)m (5); -óm :-om *SarnStat* (5 : 4). $\diamond$ *A* artykuły (132). $\diamond$ *I* artykuły (12), artykułmi (1), artykułami (1); -y *SeklWyzn*, *KromRozm III*, *Diar*, *GroicPorz*, *BielKron*, *SkarJedn*, *SkarŻyw* (2); -ami *SkarKaz*; -y: -mi *SarnStat* (3 : 1). $\diamond$ *L* artykułach (46), artykułéch (33), ártykułoch (2); -ach *MurzHist*, *WujJud*, *SkarŻyw* (3), *ReszPrz* (5), *LatHar*, *WujNT* (4)? *SkarKaz* (2); -éch *SeklWyzn*, *KromRozm I* (2), *Dfar* (2), *GliczKsiąż*, *KrowObr*, *BielKron*, *BiałKat*, *WujJudConf*, *ActReg* (2); -ach : -éch *Mącz* (1 : 4), *CzechRozm* (6 : 4), *SkarJedn* (1 : 2), *SarnStat* (21 : 15); -éch :-och *RejPos* (2 : 2); -ach (42), -ách (4); -ach *MurzHist*, *Mącz*, *CzechRozm* (6), *SkarJedn*, *SkarŻyw* (3), *ReszPrz* (5), *LatHar*, *WujNT* (4), *SkarKaz* (2); -ách *WujJud*; -ach : -ách *SarnStat* (18 : 3); -éch (15), -ech (1), -(e)ch (17); -ech *BiałKat*; -ech : -ech *SarnStat* (14 : 1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII—XVIII w.

1. Część, ustęp, punkt, rozdział; *caput, punctum Mącz, Cn; summa quaestio Mącz; articulus, cardo Cn* (684) : iefli im dwánaście ártykułow poftąpią pánowie/ tedy lie iednác będzemy. *BielKron* 20 lv, 192v, 229v [2 r.], 230 [2 r.], 390v [2 r.]; *Punctum item aliquando idem quod caput*, Pierwŷzy ártikuł na ktorým rzecz wiŷi álbo około którego różnicá yeft. *Mącz* 33lc, 432a, 473a; *StryjKron* 612; *PMZ O2; PowodPr* 37.

artykuł czego(5): *BielKron* 229v; *Artykuły błędow tych/ ktore fię w Rułkim nabożeńftwie náyduią SkarJedn A*v*, 341, 342; *Ośm Artykułów Liŷtu pierwŷzego do Korynthian. WujNT* 576 *marg.Cf* *artykuł z liczebnikiem porzqdkowym*.

artykuł około czego: CzechEp 262 *cf* *artykuł z liczebnikiem porzqdkowym*.

artykuł o czym (2): tylko te^o artykułu nieprzyiáł o wierze *BielKron* 229v, 192v *cf* *artykuł z liczebnikiem porzqdkowym*.

artykuł z liczebnikiem porzqdkowym (15):*Wtóry ártikuł o poftánowieniu wiáry krzeŷciánłkiey iednoftáynym. BielKron* 192v, 192v, 203 [2 r.], 390v [4 r.]; 1. Pierwŷzy á głównieyŷzy iefł ártikuł błędow Greckich/ złe o Duchu ś. rozumienie *SkarJedn* 342; *SkarŻyw* 93;*StryjKron* 612 [4 r.]; *A w ártikule* 57. około vkazánia fię *Abráhámowi onych trzech mężow CzechEp* 262.

Szeregi: »(członek) artykuł albo część« (2): *Causam distribuere, Spráwę rzeczy fwey rozdzielić na kilká ártikułow álbo częściách. Mącz* 464a; *Tricolon, Latine trimembre, O trzech czlonkách ártikuliech álbo częściách. Mącz* 464c.

»punkt a artykuł«: *Status apud Rhethores, Punkt á naypirwŷzy ártikuł na ktorým rzecz wiŷi Mącz* 417c.

»części albo główne sztuki albo artykuły«: *In genera describere, Niektore rzeczy na pewne części álbo główne sztuki albo artikuli rozdzielić. Mącz* 375a.

a. praw. *Przepis, postanowienie w obrębie obszerniejszej ustawy; clausula, punctum Mącz, Cn; summa Mącz; articulus, caput, cardo Cn* (223) : *Articul ábi sliachta prawa nieothpowiedne maiancza nie bila*

viziwana spowiathu przed nas. *ZapWar 1545 nr 2646, 1523 nr 2186, 1529 nr 2537, 1545 nr 2646* [3 r.]; atho dla thego then articvl vftawyon. aby nyewiny za vynnego nyeczierpyal. *MetrKor 40/818, 40/818, 825; LibLeg 7/36v, 10/153; ComCrac 14* [2 r.], 16, 18; *Diar 38, 40, 89*; thedy pozwánemu odwod przyść ma okrom niektorych ártykułow w Státucie nápińánych *UstPraw G3v*; Continens et firmamentum causae dicitur latine, quod punctum litis decisorium vocant, Naypierwfy ártykuł w fądowney rzeczy. *Mącz 447a, 413a* [3 r.]; y aż táki ártykuł do vftaw w pińał/ áby na Potym żaden rofkazánia iego o karánium złoczyńcow niesłuchał ażby minęło trzydzieści dni. *ModrzBaz 80v, 4v, 71v, 72, 96v, 97v* (11); *BielSyem 28; ActReg 3v, 43, 44, 46; GostGosp 38*; Naprzod co fie przednieyfzych Artykułow dotyczy/ ktore z tych dwu Narodow Polńkiego y Litewńkiego czynią ieden lud *SarnStat 1011*; [*Prosili nas posłowie, abyśmy według*] tego Artykułu poprównonego o tákové krzywdy do fądu Grodzkiego pozywać fie pozwolili. *SarnStat 1180, 24, 85, 165, 184* [2 r.], 491 (41).

artykuł czego (15): Articul rzeczy thich ktore koruni posłowie Mazoweczczu przyęli. *ZapWar1545 nr 2646; DiarDop 111; OrzRozm H4; Mącz 56b; PIERWSZA POWINNOSC KROLEWSKA, ALBO Artykuł przyięgi iego. SarnStat 27, 24, 48, 63, 70, 1108* (11). Cf *artykuł z liczebnikiem porzdkowym, Szeregi*.

artykuł około czego (5): [obowiązujemy się] ten zapis wysłczy nápińány/ y z obiálnieniem Artykułu około obieránia Naiálnieyfzych Pánów náfzych [...] vtwiárdzony trzymác. *SarnStat 1000, 360, 1000* [2 r.], 1028. Cf *Szeregi*.

artykuł przeciw komu (2): cíż zásię odrzućiwfzy ná ftronę ártykuł przeciw męzoboycam/ áby gárdłem karáni byli *ModrzBaz 78; ActReg 98*.

artykuł o co (4): Item Czo sie thicze articulu thego o głowi slacheczkie *ZapWar1545 nr 2646, 1545nr 2646* [2 r.]; ktore jeno [posłowie] dawali w tym artykule o pokoj od panow duchownych *Diar 55*.

artykuł o kim, czym (54): Articul o Sandzeniu rokov wielkich i sandow ziemskich. *ZapWar1545 nr 2646*; Articul o kortizaniech. *ZapWar1545 nr 2646, 1545 nr 2646* [10 r.]; *GroicPorz gg3 marg, oo3v; BielSat L3, L4* [2 r.], *L4v* [2 r.]; co się okazało w niesłufznm á niespráwiedliwem ártykule [*in lege Modrz*] o męzoboyftwie. *ModrzBaz 24v, 73v, 142v*; Artykuł o siedmi Sákrámenćích, y o przedawánium świętych rzeczy *SarnStat 212, 25, 165, 644* [12 r.], 983, 1012 [2 r.] (32). Cf *artykuł z liczebnikiem porzdkowym*.

artykuł z liczebnikiem porzdkowym (69): Artykuł XVIII. O Obronie. *BielSat L3, L3v, L4* [2 r.], *L4v* [2 r.]; *BielSjem 19* [3 r.], 20 [2 r.], 21 [2 r.], 22 [3 r.], 23 [2 r.](20); DRVGI ARTYKVL PIERWSZEY POWINNOSCI krolewskiej. *SarnStat 48*; OBiálniaiąc Artykuł fześćdzieśiáty śiodmy w rozdziale czwartym/ o odpráwách rzeczy oładzonych *SarnStat 874, 19, 63, 70, 82, 644* (43).

Wyrażenia: »artykuł prawa, prawny« (5): Zá winą pieniężną pomaga ftarodawny tey Ziemie Zwyczaj/ ktory ieft miedzy Artykuły Prává [*in leges Modrz*] policzon *ModrzBaz 27v, 98v, 100*; Bo to práwi ártykuł ieft práwny *GórnRozm H2; SarnStat 101* cf »artykuły i punkty«.

»artykuł statutowy« (2): *Mącz 358a* cf »artykuł albo cząstka«; O Poprównie Státutowych ártykułow [*de legibus Modrz*] cknie fię mowić *ModrzBaz 142*.

Szeregi: »artykuł albo cząstka (część)« (2): Derogare legi, W nieyákich ártikułách álbo części ftátutowey vwliet nie chcieć zwłázczá czego przyjáć. *Mącz* 358a; Chcąc tedy áby ártikuł álbo tá czątká [*articulus JanStat* 758] w Przywileiu około obiéránia Naiáfnieyzych Panow nálych [*nie przyniół wátpliwości*] *SarnStat* 1000.

»artykuł albo członek«: Clausula edicti, Artikuł álbo członek Decretu. *Mącz* 56b.

»artykuły i punkty«*articuli (capitula) atque (et) puncta JanStat* (4): coby sie gdzie wśzędzie działó y exorbitowáło przeciwko Artykułóm y punctóm Práwnym *SarnStat* 101; będziemy go ftrzedz chowác niezgwałcenié we wśzytkich iego Artykułéch y punktciéch *SarnStat* 1085, 1080, 1125.

Połączenia szeregowe w formułach prawnych (17): [*Przywileje, prawa, wolności*] pod którymkolwiek ípofobem fów/ we wśzytkich punktciéch/ ípofobiéch/ ártikułéch/ wyrozumieniu/ y zámknieniu ich/ [*in omnibus punctis, conditionibus, articulis, sententis et clausulis JanStat* 15] ninieyzym Przywileiem odnawiamy *SarnStat* 53 [*idem* 888]; áby we wśzytkich fwych rozdzielnóściách / íentenciách/ punktciéch/ kondyciách/ ártikułéch [*capitulis, sententiis, punctis, conditionibus et articuls JanStat* 1018] wśtáwiczná záwżdy y nieíporná otrzymáli moc *SarnStat* 952; nád to/ pokoy teráznieyzy we wśzytkich kondyciách y ártikułách [*conditionibus et articulis JanStat* 874] chowác będe/ y ftrzedz. *SarnStat* 1095, 133, 163, 381, 1000, 1106 (17).

α. *Przestępstwo, występék, sprawa karna; articulus, causa JanStat* (38) : Item Czo sie thicze articulo w sandowi duchownemu przislusnich *ZapWar* 1545 nr 2646; *ComCrac* 21, 21 v; *Diar* 50; Zkázuiem íz ftároftowie májá [!] fádzic iedno o cztery ártikuły *UstPraw* A2v, A2v [2 r.], A3; Ponere alicui quaestionem, Dác kogo o ten álbo o ón ártikuł ná mękách pytác. *Mącz* 336b, 178d; Reyeftr Artykułów, które Król fádzic *SarnStat* 139; Artykuły [*causas JanStat* 235] práwu Duchownemu podleglé. *SarnStat* 213; [*Marszałek*] Iurifdycją rozfádzánia, Artykułów pewnych vpominánia, y karánia mieć ma. *SarnStat* 308, 141, 142, 216, 311, 529 [2 r.] (23).

W charakterystycznych połączeniach: (o) *artykuł pozywać, wyzywać* (3); (o) *artykuł sądzić, rozsądzać* (19).

Wyrażenia: »artykuły kryminalne« (2): A Spráwá ma bydz odefłána do należácého fądu/ wśzákże w Artykułéch Criminálnych/ od fądu y práwá Grodzkiého áppellácia ma bydz do fądu Trybunálfskiego *SarnStat* 150 [*idem*] 870.

»artykuły ziemskie«: álbo téz o Artykuły ziemfskie do Duchowného práwá wyzywáją *SarnStat* 526.

Szereg: »artykuły albo rzeczy« (2): Íz tylko cztery Artykuły albo rzeczy [*articulos JanStat* 1091] fádzic májá. *SarnStat* 665 [*idem*] 921.

β. [zawsze w pl] *Instrukcje, przepisy, polecenia, postanowienia sformułowane na piśmie; conditiones, pactiones Mącz* (113) : Articuli ziem Mazoweczkich przes posli Mazoweczkie podani i przes Iego K. Mcz na ninieisem seimie Poczwierdzoni Roku 1542. *ZapWar* 1545 nr 2646, 1545 nr 2646; *LibLeg* 6/114v, 115, 119, 155v, 7/1 1v [2 r.], 11/31v; *ConPiotr* 35; a tam pan Ossoliński mowil z ceduły i artykuły od posłów in ea causa religionis podał na piśmie. *Diar* 44, 50, 51 [2 r.], 63 [2 r.], 64 [2 r.], 83; *GroicPorz* A3, A4 [2 r.]; Artykuły chłopfskie. *BielKron* 203 marg [*idem* 468v]; Thegoż roku posłáli Czechowie do Polfski o krolewicá [...] dawly mu ártikuły ípifáne około záchowánia praw y obyczáíá. *BielKron* 327v, 204v, 327, 327v, 401, 423v (10); *OrzQuin* Dv; cobykolwiek gwałt

czyjemu żywotowi przynosiło/ niech na to będą artykuły [*leges Modrz*] łpifáne. *ModrzBaz* 77v; iż w ták gęłtym lešie dziwnych Artykułow: ludzkich świádectw [...] iám tego profłak vpátrzyć nie mógl. *CzechEp* 138; Artykuły od Białyhgłow podáne. *BielSjem* 19, 5, 9, 12, 15, 18, 28; Co y sam Krol Henryk y Stefan w Artyculech poprawy praw przyznał *ActReg* 21, 42, 43; IIETMAN ma moc łądzić y exequowác przełtępcę, z Artykułow w woyscze vchwalonych, obwołánych, y przybitych. *SarnStat* 439; áby Artykuły niżej nápiłáne w Księłtwách wysłzėy miánowánych: ná wiecznó czály zá Práwo były chowáne. *SarnStat* 1212, 20, 269, 366, 1013, 1019 (25); *SkarKazSej* 694a [2 r.].

Zwroty: »artykuły chowác« (4): Artykuły łpifáne a ná tym Cyrográphie wyrázonó niezgwálcenie chowác obiecuiemy *SarnStat* 201, 4l *cf* »artykuły i kondycyje«, 1124, 1218.

»artykuły dzierzeć« (2): *MetrKor* 815 *cf* »artykuły i ustawy«; Krákwłska ziemiá niechćiála łie rułzyć/ áż by im pierwey połtąpił ty ártikuły dzyerzeć/ o ktore żádáli *BielKron* 392.

»artykuły trzymác [szyk zmienny]« (9): *MetrKor* 811 *cf* »artykuły i ustawy«; Zygmunt iáko przyrodzoney ziemie prágnąc/ rzekł im ártikuły trzymác *BielKron* 327, 327 [2 r.]; *ZapKóścier* 64v; Artykuły pierwsze przez Krole Henryka y Stefana poprzysiężone wewszytkim moźnie trzymác y onych nierusząc *ActReg* 42; Biłkup Alłperłsky obowiężue łie trzymác Artikuły niżej nápiłáne. *SarnStat* 1124 *marg.* 2, 1218.

»artykuły warowác« : Ktore ártikuły iż tám ná ón czás prze krótkość czáfu [...] wárowánó byđż niemogły *SarnStat* 1019.

»artykuły złamáć«: *Perturbare conditiones et pactiones bellicas periurio, Vmowione árticuły złamáć/ nie dzyerzeć vmowy. Mącz* 272b.

Zestawienia: »artykuły grodzkie« = *articuli castrenses JanStat* (7): [gdyby ktos] był przełádzón Dekretem Séymowym/ álbo w Grodzie w Artykułách Grodzkich *SarnStat* 612, 542, 543, 544 [2 r.], 833 [2 r.].

»Artykuły Henrykowe« (3): tak iáko są Artykuły Henrykowe napisane *ActReg* 39; Práwá, Wołności, Artyłów Henrykowych, y co do correctury Praw y wolności należy dotrzymác y wypełnić. *SarnStat* 108, 19.

»Artykuły prawa miejskiego Majdeburskiego« : [Łazarz Andryśowic] drukował Artykuły Práwá Mieyłkiego Máydeburłkiego po Polłku. *GroicPorz* A3.

»artykuły sejmikowe« : Artykuły SEymikowe niemáią być dawáne przećiwko Rzeczypółpolitéy. *OrzQuin* D *marg.*

»artykuły wojenne«: A włyzycy wobec żołniérze Hetmánowi/ y iego Porucznikowi według ártikułow iego woiennych [posłuszni być powinni] *SarnStat* 435.

Szeregi: »artykuły i dekreta«: Krol Angielłki [...] łpifał Artikuły y dekretá *BielKron* 217v.

»kondycyje albo (i),artykuły; artykuły i kondycyje« (4 : 1): Trzeciego dnia połłáli kniemu [do Karła] kondycyje álbo Artykuły *BielKron* 195, 237; [prosili króla] abi im niektore Artikuli i Condicije odnich podane poczwierdzil *PaprUp* C3; nád to pokoy teráznieyłzy/ we włyzytkich kondicjach y Artykułách [conditionis et articulis *JanStat* 874] chowác będe/ y łtrzedz. *SarnStat* 41, 1211.

»artykuły i prawa« (2):Potwierdź nam Artykuły/ potwierdź też y práwá *BielSat* [I4v] [*idem*] *BielSyem* I4.

»artykuły i ustawy; ustawy i artykuły« (2): Item wŕzithki articuli y vŕtawy [...] moczyne mayą bicz trzimany *MetrKor* 40/811; Item Wŕchithki vŕtawy i articuli [...] thi mayą bicz mocno dzyerzany. *MetrKor* 40/815.

»(rzeczy) artykuły (i) swobody i wolności« (3): A tym wŕzyŕtkim wysŕzŕy nąpifánym rzeczam/ ártykułom/ fwobodam/ y wolnościom [żadne statuta nie będq mogły szkodzić] *SarnStat* 1064 [*idem* 1193]; przywileie ná Vniiey im nádáne ze wŕzyŕtkiemi ártykuły/ y ze wŕzyŕtkiemi fwobodami y wolnościami [umacniamy]. *SarnStat* 1182, 1193.

»artykuły, wolności i prawa«: Też wŕzyŕtki weŕpołek y koždé zoŕobná iné Artykuły/ wolności y práwá [*articulos, Ubertates et iura JanStat* 799] inym žiemiam Kroleŕtwá náŕzŕego dáné y pozwoloné *SarnStat* 1055.

»materyja albo artykuły«: Máteria álbo ártykuły Rokow ŕzeŕciniedzielných Grodzkich. *SarnStat* 528.

b.relig. *Prawdy, zasady wiary; przepisy, postanowienia, dekryty religijne, koŕcielne; caput fidei Cn* (279) : *SeklWyzn* d3, g4v; *SeklKat* P4v, Q4v, R2; [*Byli Aerius, Vigilantius, Iovinianus*] z ktorými w nyektorych ártykulech Luter ŕye zgadza *KromRozm I* F2v, G2v, [H3]v; *MurzHist* C4; *KromRozm II* q3; W tym námyenyonym hálle albo ŕkłádzye ápoŕtolŕkim myędy inymi ártykuły yeden yeŕt *KromRozm III* C5, C5; *KrowObr* B4v [3 r.], 233v; połožyl przed nimi ŕpifek wŕznánia wiary/ ktore Potym doktorowie przeżyŕzawŕŕy niektore ártykuły/ náleži być błędlie *BielKron* 208v, 165, 205, 212v, 219, 221v (27); Ale iž ten przerzecžony ártykuł iáko mamy znáć Páná Bogá náŕzŕego ieŕth pirwŕzy y znácznieyŕzy *SarnUzn* C4v, C4, G8; Pátrzayže pilno/ ktory naypirwŕzy ártykuł ten ŕwięty á miłóŕciwy Pan tego to zakonu ŕwego [...] miánowác á poŕtánowic raczył. *RejPos* 170v, 102, 171v, 229 [2 r.], 230v [2 r.]; *BialKat* 93v, 293v; Przetho kiedy S. Auguŕtin Wiárę tego Artykułu z podžiwiem rozmyŕŕl *KuczbKat* 50, 40 [2 r.], 45, 50, 95, 175 (14); Bo kto w iednym Artykule zábłądzi/ temu inŕze nic niepomogą. *WujJud* 24v, 24v, 43v, 44, 62v [2 r.], 127 (12); *WujJudConf* B4, 12v, 217; *BialKaz* D3v; o ktorým nie mogą być ták trudne rozmowy z piŕmá ŕwiętego/ iákie ŕą o Iezulie Chriŕtufie y o inŕzych ártykułách zbáwienných. *CzechRozm* 9, A3, A4v, A6v, 10v; *SkarJedn* A8v, Ax [2 r.], 212, 217, 319 (19); *SkarŽyw* 90, 102, 203, 301; Tákci onych czáfow ty ártykuły kátolickie/ ámbicyą/ y mocą do zboru wprowadzone ŕą. *NiemObr* 137; *ReszPrz* 30, 32, 39, 54, 77, 89 [2 r.]; y vtwierdz wyznánie wiary twoiey/ y w tym y w inŕzych ártykułách. *LatHar* 380, 8 marg, 10 [2 r.]; *WujNT* 159, 563 [2 r.], 823, 825; iedno pierwey wiárę náŕzŕe y ártykuły ieŕy niez tey Ewángeliey vtwierdzim. *SkarKaz* 116b, 242a, 243a, 277a, 277b, 548b (8).

artykuł czego (10): vczynil z nimi przez Moizęŕzá przymierze wieczne/ y dał im nąpifánie [!] ártykuły onego przemierza *RejPos* 102, 170v marg; *KuczbKat* 35, 65, 95; Weźmiemy teraz ktory ártykuł Luterŕkiego bluźnierŕtwá *ReszPrz* 34, 55, 60, 69; O czym y o tym ártykule wniebowŕtápiania Páńŕkiego/ pierwey zá pomocą bozką mowmy. *SkarKaz* 240b. *Cf artykuł z liczebnikiem porzqdkowym.*

artykuł o kim czym (43): Ktore ŕą dobre vczinki tego articulu o duchu ŕwiętim? *SeklKat* P2v; *BielKron* 224, 236; *RejPos* 88; *BialKat* 288v; przyłožyliŕmy tu dla nich ten to Artykuł o Wieczerzy Páńŕkiej. *WujJudConf* 216v, B4 [3 r.], B4v [4 r.], B6v [5 r.], 13, 216 (33); *SkarJedn* 270; Obiáŕnienie

pewnych artykułow o tym Sákrámencie z Doktorow *LatHar* 748, 251; *WujNT* 121; *SkarKaz* 207. Cf artykuł z liczebnikiem porządkowym, *Zestawienie*.

artykuł z liczebnikiem porządkowym (66): *SeklKat* S4; Abowim łye też przeciwi temu pirwłfemu artykułowi *KromRozm I* 14v, G4, H, [H3]; *RejPos* 96 [2 r.]; *BiałKat* 73v marg; *KuczbKat* 10, 30 [2 r.], 35, 65, 70, 95; *WujJud* 163v, 179v, 200; Artykuł I. O Piłmie świętym *WujJudConf* B4, B4 [2 r.], B4v [4 r.], B5 [4 r.], B5v [5 r.], B6 [5 r.] (30); *SkarJedn* 232; *MWilkHist* D4; Ołmy Artykuł Wiary chrześć. *ReszPrz* 87, 75, 76, 78, 81, 89 [3 r.] (12); *LatHar* 9 [4 r.]. Cf *Zestawienie*.

W charakterystycznych połączeniach: artykuły luterskie, luterowe, nauki luterskiej, luterskiego bluźnierstwa; katolickie; konfesyej Auszpurskiej; książęce; papieskie; przymierza.

Wyrażenie: »artykuły Kreda Apostolskiego«: Artykuły Kredá Apoftolłkiego/ przez Nowowierniki włzczerbione. *ReszPrz* 74 marg.

Zestawienie: »artykuł wiary; wiary artykuł« (59 : 3): *SeklWyzn* 4v; czytay przy łyodnym przikazaniu bożim y dziewiątym articule wiary krześciałłkiey [!] *SeklKat* S4; *KromRozm I* 14v; *MurzHist* N2; *GliczKsiąż* L4v; *BibRadz* II 64d marg; Artikuły wiary wielkie. *BielKron* 224 marg, 468v; *SarnUzn* A4v; żeby byli tego artykułu wiary nie zaniecháli/ o bytności ciała Pána Kryłtułowego tu przy thym fákrámencie. *RejPos* 88v, 88, 96v, 349 cf »artykuł a członek«; *BiałKat* 293v; *WujJud* 140v; *WujJudConf* 31v, 224; *CzechRozm kt*, 1, 256v; áby każdy Greckiego zakonu człek/ w włzytkich łię artykułách Wiary S. złtolicą Apoftolłką Rzymłką zgadzał *SkarJedn* 369, 300; *SkarŻyw* 358, 456, 538; *CzechEp* 108, 191; *NiemObr* 68; gdy nam przy inłzych wiary chrześcijánłkiey artykułách ták wierzyć y wyznáwáć rofkazał *ReszPrz* 14, 28, 34, 70, 75, 87 (13); Dofyc trudny iest artykuł wiary náłzey o nayświęłzey Troycy *LatHar* 251; tu Apoftołowie podawáli wiernym dekrety y artykuły wiary/ ná Koncylium Ierozolimłkim włtawione *WujNT* 467, 44, 121, 155, 159, 248 (14); ábyłmy vważyli v siebie pilnym obmyłłem [...] on bárzo należty artykuł wiary náłzey: ktorym wierzym [...] obcowanie świętych. *SkarKaz* 633a, 207a, 240a, 243a, 384a, 384b.

Szeregi: »artykuł a członek«: włzyłcy wyznawamy zá ieden artykuł á zá ieden członek wiary łwey/ iż wierzymy kołcioł łwięty Krześciałłki *RejPos* 349.

»artykuły i nauki; nauki i artykuły« (2 : 1): w iednę liczbę náuk y artykułow łzátánłkich poczytamy one náuki/ ktoremi bronią y zákázuią małżełłtwá S. *WujJudConf* 212; y słůžbę Bożá y wiare ták włzczepili/ ztymi artykuły włzytkimi y náuká/ która dziś iest w Papiełstwie *SkarŻyw* 520, 364.

»artykuły a postanowienia« : iż iefli tych artykułow á' tego połtánowienia nie wypełnicie [będziecie przekłęci] *RejPos* 102.

»artykuły abo sentencyje«: [*Kredo*] Ma dwánaście artykułow/ ábo iáko ł. Augułtyn zowie łentencyi *LatHar* 9.

2.gram. Rodzajnik; [*articulus apud grammaticos dicitur nota casuum et generum in sermone Latino, ut, hic, ten; haec, ta, hoc, to. Mącz* 17a] (14) : *MurzNT* 131; *BudBib* I 226d marg; Abowiem wiele iest w piłmie ł. tákiey mowy/ gdzie Artykuł ten to ich/ mowie/ he/ háiedia/ kłádá *CzechRozm* 133v, 134 [2 r.], 134v, 135v; Nie ládá prawdá y żywot/ ále iáko łię znáczy z Graeckich artykułow/ oná łfta a iedyna prawdá/ y on práwy á iedyny żywot *WujNT* 364, 387, 482, 716, 746, 835.

Szereg: »artykuł albo słówko«: (Deus ille cum articulo) Ktoemu fię to słowko przydáiie ten Bog/ ábo v tego Bogá: ále Bog bez tego ártykułu ábo słowka ten/ co służy pierwórodnemu wżego ítworzenia etc. *CzechEp* 240.

Synonimy: **1.** część, członek, punkt, główna sztuka; **a.** cząstka, część, członek, klauzula, kondycyje, punkt, rozdział, rozdzielność, rozdzielenie, sentencyja, sposob, zamknienie; **α.** rzecz; **β.** dekreta, kondycyje, materyja, prawa, rzeczy, swobody, ustawy, wolności; **b.** cząstka, członek, dekret, nauka, postanowienie, sentencyja; **2.** słowko.

TG